

NORGES HØYESTERETT

Den 27. april 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Skoghøy og Bergsjø i

HR-2015-00899-U, (sak nr. 2015/728), straffesak:

A

(advokat John Christian Elden)

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om alle dommerne i Eidsivating lagmannsrett må vike sete i forbindelse med behandlingen av en foreleggelse av habilitetsspørsmål etter domstoloven § 117 fra Sør-Østerdal tingrett.
- (2) A ble ved siktelse utferdiget av Politimesteren i Oslo den 26. mars 2015 siktet for overtredelse av straffeloven § 148 første straffalternativ. Siktelse hadde følgende grunnlag:

"Mandag 22. juli 2013 ca. kl. 04.00 i --- gate 0 i Hamar, antente han boligen til B og Ola Svor slik at denne brant ned. C og D sov i huset da dette ble antent og ble reddet ut ved hjelp av naboer som kom til stedet."
- (3) A ble samme dag – ved siktelse fra Politimesteren i Hedmark – siktet for en rekke andre straffbare forhold.
- (4) Som følge av at Ola P. Svor er sorenskriver i Hedmarken tingrett har påtalemyndigheten fremsatt begjæringer om varetektsfengsling for Sør-Østerdal tingrett. I forbindelse med at påtalemyndigheten begjærte rettslig avhør av E, reiste siktede inhabilitetsinnsigelse mot Sør-Østerdal tingrett.
- (5) Ved brev 27. mars 2015 forela sorenskriveren i Sør-Østerdal tingrett – i medhold av domstoloven § 117 andre ledd – inhabilitetsspørsmålet for Eidsivating lagmannsrett. Siktede har imidlertid også reist inhabilitetsinnsigelse mot alle dommerne i Eidsivating lagmannsrett. Ved brev 15. april 2015 har førstelagmannen forelagt habilitetsspørsmålet for så vidt gjelder lagmannsrettens dommere for Høyesterett. Det er bedt om avklaring om dommerne i Eidsivating lagmannsrett er habile til å behandle de saker som måtte bli brakt inn for lagmannsretten som følge av siktelsen for overtredelse av straffeloven § 148, og i første omgang om dommerne er inhabile ved vurderingen av habiliteten til dommerne i Sør-Østerdal tingrett. Av brevet fremgår at førstelagmannen selv og to andre lagdommere har opplyst om

spesielle forhold som knytter dem til sorenskriver Svor, andre dommere i Hedmarken tingrett eller til tingretten dom sådan.

- (6) A har ved sin forsvarer vist til at saken burde ha blitt forberedt og oversendt til ankeutvalget av eldste dommer i lagmannsretten ettersom førstelagmannen selv har ansett seg som inhabil i saken. Særlig gjelder dette spørsmålet om overføring etter domstolloven § 119. Det er videre vist til at fornærmede Ola P. Svor har sin arbeidsplass i Hamar tinghus som huser både Hedmarken tingrett og Eidsivating lagmannsrett. Siktelsen for overtredelse av straffeloven § 148 er svært alvorlig. Det er tale om en kraftig integritetskrenkelse mot Svor og hans familie, og det er oppnevnt bistandsadvokat. Saken har vært gjenstand for omfattende dekning i både ordinære medier og i domstolenes tidsskrifter. Det antas å være en kollegial nærhet og et faglig samarbeid mellom dommere på samme fysiske arbeidsplass som tilsier at saken bør flyttes til en annen lagmannsrett. Ola P. Svor hadde i september 2014 ansvaret for det regionale dommermøtet for dommerne i Eidsivating lagmannsrett og de 10 tingrettene i lagdømmet. På dommermøtet holdt Svor også foredrag om sikkerhet i domstolene, og hvor han tok utgangspunkt i "mordbrannforsøk hjemme hos sorenskriver" og sine personlige erfaringer i denne forbindelse. Ettersom saken etterforskes av Oslo politidistrikt taler også praktiske forhold for overføring av saken til Borgarting lagmannsrett. Det kan heller ikke representere noe problem at saken overføres til en sideordnet lagmannsrett når innsigelsene reises i en tidlig fase av saken.
- (7) *Påtalemyndigheten* har inngitt bemerkninger og bestrider at det foreligger grunnlag for at dommerne i Eidsivating lagmannsrett bør vike sete. Det er en forskjell mellom å behandle enkeltstående rettshandlinger og en hovedforhandling/ankeforhandling. Det også påpekt at Oslo politidistrikt kun er gitt etterforskningsansvaret for én sak i et større sakskompleks. Det er ikke besluttet hvor det fremtidige påtaleansvaret skal ligge.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (9) Spørsmålet om dommerne ved Eidsivating lagmannsrett er habile til å ta stilling til hvorvidt dommerne ved Sør-Østerdal tingrett kan behandle straffesak mot A, må avgjøres etter domstolloven § 108 sammenholdt med Grunnloven § 95 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 1. Vurderingstemaet er hvorvidt det foreligger omstendigheter som knytter dommerne ved lagmannsretten til partene eller saken på en slik måte at det slik forholdene fremstår utad, kan reises tvil om dommernes nøytralitet eller uavhengighet, jf. Skoghøy, *Tvisteløsning*, 2. utgave 2014, side 158–160 med videre henvisninger.
- (10) Det er sikker rett at faglige, kollegiale forhold ikke i seg selv medfører inhabilitet. For at en dommer skal bli inhabil fordi en dommerkollega er det, må det komme noe i tillegg til det kollegiale forholdet, se Skoghøy, *op.cit.* side 194. Den omstendighet at dommere i forbindelse med fagseminarer har hatt sosial omgang med noen som er knyttet til saken, kan normalt ikke medføre inhabilitet. Med mindre det foreligger særlige omstendigheter, kan heller ikke annen sporadisk sosial kontakt med partene eller noen som har tilknytning til saken, føre til at en dommer blir inhabil.
- (11) Lagdommer Ørnulf ~~Røhnbæk~~ * *Røhnbæk* har et forhold til en av dommerne ved Hedmarken tingrett, hvor Ola P. Svor er domstolsleder. Straffesaken mot A har vakt stor offentlig oppmerksomhet, og det må antas at dommerne ved Hedmarken tingrett er blitt involvert i saksforholdet. På dette grunnlag finner utvalget at ~~Røhnbæk~~ * *Røhnbæk* må vike sete.

- (12) Etter ankeutvalgets oppfatning må også førstelagmann Sverre Nyhus ved Eidsivating lagmannsrett anses inhabil fordi han har hatt særlig sosial omgang med sorenskriver Svor etter den brann saken gjelder. Derimot foreligger det ikke opplysninger som knytter andre dommere ved Eidsivating lagmannsrett til saken eller de som er involvert i denne, på en slik måte at de kan anses inhabile.
- (13) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Førstelagmann Sverre Nyhus og lagdommer Ørnulf Rønnebak * Røhnebæk er inhabile til å ta stilling til hvorvidt dommerne ved Sør-Østerdal tingrett kan behandle straffesak mot A. De øvrige dommerne ved Eidsivating lagmannsrett er ikke inhabile.

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

**Rettet 4. mai 2015 i medhold av straffeprosessloven § 44.*

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Riktig utskrift: